
Παρατήρηση

Από την παρούσα αξία €96.153,85 οδηγηθήκαμε με τον εκτοκισμό στην ονομαστική αξία, αφού το υπόλοιπο του πελάτη μας θα είναι κατά την 31.12.2016 €100.000 (96.153,85 + 3.846,15).

4/31.12.2016

X 65.01	Τόκοι και έξοδα λοιπών μακρ/θεσμων υποχρεώσεων	4.439,69
Π 45.10	Τράπεζες-λογαριασμοί μακρ/θεσμων υποχρεώσεων	4.439,69

Αιτιολογία: Εκτοκισμός δανείου μας από τράπεζα ALPHA (€ 80.721,67 × 5,5%).

Παρατήρηση

Ανάλογες εγγραφές με την 4/31.12.2016 θα γίνουν και κατά την 31.12.2017, 31.12.2018 και 31.12.2019, με τη διαφορά ότι το εκτοκιζόμενο κεφάλαιο θα μεταβάλλεται κάθε χρόνο λόγω των τόκων που προστίθενται.

Επιβεβαιώνοντας αυτά που αναφέραμε στην παράγρ.2.1.γ, η επιχείρηση Κ δεν αναγνώρισε ολόκληρο το ποσό των €100.000 ως αποτέλεσμα από πώληση εμπορευμάτων, αλλά μόνο κατά το ποσό των €96.153,85. Η διαφορά των €3.846,15 συνιστά αποτέλεσμα από πιστωτικούς τόκους, αφού με το να δώσει η επιχείρηση στον πελάτη της την ευχέρεια να εξοφλήσει το τίμημα μετά από έτος, ανέλαβε πιστωτικό κίνδυνο.

2.9 Το χρήμα σε φυσική και λογιστική μορφή

Σε πολλά παραδείγματα που θα παραθέσουμε στα κεφάλαια που ακολουθούν, λαμβάνουν χώρα πράξεις που γίνονται μετρητοίς, π.χ. αγορά και πώληση εμπορευμάτων και προϊόντων, εξόφληση μισθών και ημερομισθίων, λήψη δανείων από τράπεζες κ.λπ.

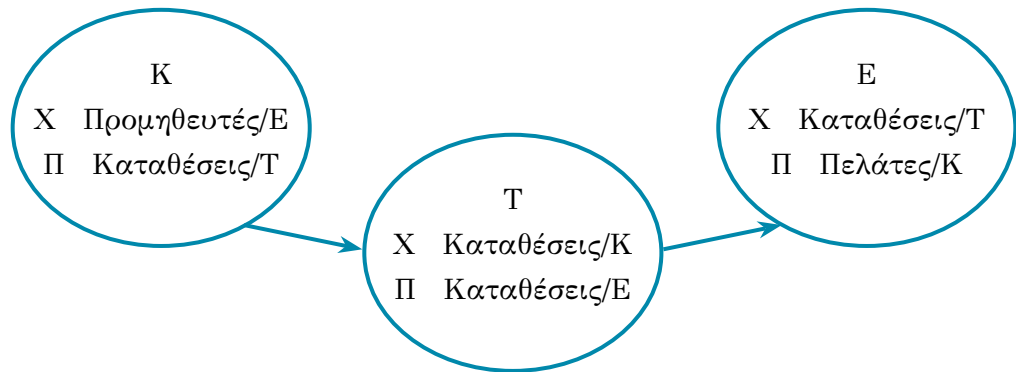
Πώς ακριβώς εννοούμε ότι γίνονται αυτές οι πράξεις;

Όταν πηγαίνουμε στο περίπτερο για να αγοράσουμε μια εφημερίδα, καταβάλλουμε το αντίτιμο σε φυσικό χρήμα (κέρματα ή και χαρτονομίσματα). Το ίδιο συμβαίνει και για χιλιάδες άλλες περιπτώσεις συναλλαγών, μικρής συνήθως αξίας.

Τι γίνεται, όμως, όταν θέλουμε να αγοράσουμε μετρητοίς εμπορεύματα αξίας € 15.000, όταν ένας πελάτης μας θέλει να μας εξοφλήσει μετρητοίς προϊόντα αξίας € 20.000 ή όταν μια τράπεζα μας χορηγήσει δάνειο € 80.000; Θα γίνουν όλες αυτές οι πράξεις με παράδοση ή παραλαβή χαρτονομισμάτων; Όχι βέβαια! Όλες αυτές οι πράξεις γίνονται μέσω του τραπεζικού συστήματος με τη μεταφορά ποσών από ένα λογαριασμό σε άλλο. Δεν υπάρχει εδώ παρουσία φυσικού χρήματος, αλλά απλά μεταβολές στα υπόλοιπα λογαριασμών που τηρούν οι επιχειρήσεις στις τράπεζες (λογιστικό χρήμα).

Ας υποθέσουμε, για παράδειγμα, ότι ο πελάτης Κ της επιχείρησης Ε θέλει να της καταβάλει το ποσό των € 10.000 σε εξόφληση της αξίας ενός τιμο-

λογίου. Έστω ότι τόσο ο Κ όσο και η Ε συναλλάσσονται με την ίδια τράπεζα, την Τ. Οι εγγραφές που θα λάβουν χώρα και στους τρεις εμπλεκόμενους έχουν σχηματικά ως εξής:

Συγκεκριμένα, ακολουθείται η εξής διαδικασία:

- α. Ο πελάτης Κ ειδοποιεί την τράπεζά του Τ να μεταφέρει το ποσό των € 10.000 από το λογαριασμό του στο λογαριασμό της Ε. Ταυτόχρονα, ο Κ χρεώνει την προμηθεύτρια εταιρεία του Ε (ο λογαριασμός «προμηθευτές» είναι λογαριασμός παθητικού και όταν ένας λογαριασμός παθητικού μειώνεται, χρεώνεται) και πιστώνει την τράπεζά Τ (οι καταθέσεις των επιχειρήσεων στις τράπεζες είναι λογαριασμός ενεργητικού και όταν ένας λογαριασμός ενεργητικού μειώνεται, πιστώνεται).
- β. Όταν η τράπεζα λάβει τη σχετική εντολή από τον Κ, χρεώνει το λογαριασμό καταθέσεων του Κ, πιστώνοντας εκείνο της Ε.
Τονίζεται ότι, ενώ για όλες τις άλλες επιχειρήσεις ο λογαριασμός «καταθέσεις» είναι λογαριασμός ενεργητικού, για τις τράπεζες είναι λογαριασμός παθητικού.
- γ. Η τράπεζα Τ ειδοποιεί την επιχείρηση Ε για το γεγονός, η οποία χρεώνει το λογαριασμό καταθέσεων που τηρεί στην τράπεζα Τ (όταν ένας λογαριασμός ενεργητικού αυξάνεται, αυτός χρεώνεται) και πιστώνει τον πελάτη Κ που την εξόφλησε (όταν ένας λογαριασμός ενεργητικού, όπως ο «πελάτες» μειώνεται, τότε πιστώνεται).

Σε μερικά παραδείγματα του βιβλίου χρησιμοποιείται ο λογαριασμός του ταμείου (φυσικό χρήμα), ενώ θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί ο λογαριασμός «καταθέσεις σε τράπεζες» (λογιστικό χρήμα). Αυτό γίνεται περισσότερο για λόγους καλύτερης κατανόησης του παραδείγματος.

2.10 Μέσα πληρωμών και μέσα πίστωσης

α. Μέσα πληρωμών

Η διατραπεζική μεταφορά πίστωσης από ένα λογαριασμό σε άλλο που γνωρίσαμε στην προηγούμενη παράγραφο είναι ο κυριότερος σύγχρονος τρόπος (μέσο) εκτέλεσης πληρωμών, κύρια χαρακτηριστικά του οποίου είναι η ταχύτητα και η ασφάλεια, καθώς και το χαμηλό κόστος περάτωσης της όλης συναλλαγής. Βασική προϋπόθεση εκτέλεσης πληρωμών με τον τρόπο αυτό είναι να διαθέτει η πληρώτρια επιχείρηση λογαριασμό όψεως σε τράπεζα, καθώς και ειδικό εξοπλισμό για την πραγματοποίηση αυτοματοποιημένων τραπεζικών συναλλαγών, ο οποίος της χορηγείται από την τράπεζα με την οποία συνεργάζεται. Όλα αυτά επιτυγχάνονται με σύγχρονα συστήματα πληρωμών που έχουν δημιουργηθεί σε πανευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο, τα οποία δίνουν τη δυνατότητα εκτέλεσης πληρωμών όχι μόνο εντός της ίδιας χώρας, αλλά και από οποιαδήποτε άλλη στην οποία λειτουργούν διαπιστευμένες τράπεζες του συστήματος.

Πολλές φορές, όμως, ο δικαιούχος του ποσού που πρόκειται να καταβληθεί δεν διαθέτει τραπεζικό λογαριασμό ή υπάρχει από την πληρώτρια επιχείρηση αντικειμενική αδυναμία χρησιμοποίησης του συστήματος αυτοματοποιημένων τραπεζικών συναλλαγών. Πληρωμή, για παράδειγμα, από μια οινοποιητική βιομηχανία των αμπελοκαλλιεργητών που παραδίδουν σταφύλια προς οινοποίηση σε χώρο που δεν διαθέτει σύστημα αυτόματων συναλλαγών ή δεν υπάρχει δυνατότητα σύνδεσης με το διαδίκτυο.

Στις περιπτώσεις αυτές, οι επιχειρήσεις κάνουν χρήση των τραπεζικών επιταγών.

Αριθμός επιταγής Νο 610510 Νεμέα, 17 Σεπτεμβρίου 2014 € 2.100,00

ALPHA BANK

Κατάστημα Άργους

Πληρώστε με την επιταγή μου αυτή σε διαταγή κ. Αναγνωστόπουλου Παναγιώτη ευρώ δύο χιλιάδες εκατό.

Λογαριασμός GR 32 0140 10..... Υπογραφή (οινοποιητικής επιχείρησης)

Η επιταγή είναι έγγραφο (αξιόγραφο⁸) που συντάσσεται με συγκεκριμένο τρόπο και χαρακτηρίζεται ρητά ως επιταγή, με την οποία ένα φυσικό ή νομικό πρόσωπο-επιχείρηση δίνει εντολή στην (επιτάσσει την) τράπεζά του να πληρώσει σε άλλο πρόσωπο, κατά την εμφάνιση, συγκεκριμένο ποσό χρημάτων. Από άποψη λογιστικού χειρισμού, οι επιχειρήσεις και στις δύο περιπτώσεις (αυτοματοποιημένων συναλλαγών, επιταγών) πιστώνουν απευθείας τον τραπεζικό τους λογαριασμό.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ

Έστω ότι η επιχείρηση Α θέλει να εξοφλήσει στον προμηθευτή της Λ υποχρέωση €7.000 με διατραπεζική μεταφορά. Η εγγραφή που θα λάβει χώρα μετά την εκτέλεση της πράξεως έχει ως εξής:

X Προμηθευτές/ειδικός: Λ	7.000
Π Καταθέσεις σε τράπεζες/ειδικός: ALPHA	7.000

Αιτιολογία: Εξόφληση του προμηθευτή μας Λ μέσω διατραπεζικής μεταφοράς. Επισυνάπτεται απόδειξη πραγματοποίησης της συναλλαγής.

Αν η εξόφληση γίνει με επιταγή, στην αιτιολογία πρέπει να αναφέρεται και ο αριθμός της επιταγής. Επίσης, στην περίπτωση της επιταγής θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως πιστούμενος λογαριασμός ο «Επιταγές πληρωτέες», ο οποίος θα κλείνει με την εμφάνιση κάθε επιταγής στην τράπεζα.

Ο τρόπος αυτός χειρισμού εμφανίζει πρόσθετες δυσκολίες στις επιχειρήσεις, καθώς πρέπει να παρακολουθούν και να συμφωνούν δύο λογαριασμούς αντί για έναν, και για το λόγο αυτό τον αποφεύγουν, όταν οι επιταγές χρησιμοποιούνται ως μέσο πληρωμής και όχι ως μέσο πίστωσης. Όμως, τα τελευταία χρόνια χρησιμοποιούνται ευρύτατα οι μεταχρονολογημένες επιταγές ως μέσο πίστωσης, οπότε η τήρηση του λογαριασμού «Επιταγές πληρωτέες» είναι απαραίτητη.

8. Αξιόγραφο είναι το έγγραφο που ενσωματώνει ιδιωτικό δικαίωμα συνδεδεμένο κατά τέτοιο τρόπο με το έγγραφο, ώστε για την άσκηση του δικαιώματος να είναι απαραίτητη η κατοχή του εγγράφου (Κιάντου-Παμπούκη, σελ.3).

β. Μέσα πίστωσης

Στην παράγρ.2.5.ε δώσαμε την έννοια της πίστωσης, καθώς και χαρακτηριστικά παραδείγματα για την κατανόησή της. Η χορήγηση πάσης φύσεως πιστώσεων δεν γίνεται μόνο μέσω των τραπεζών, αλλά χρησιμοποιούνται στις καθημερινές εμπορικές συναλλαγές και άλλα μέσα, κυρίως όμως η συναλλαγματική και το γραμμάτιο σε διαταγή.

Η συναλλαγματική

Η συναλλαγματική είναι αξιόγραφο με το οποίο ένα πρόσωπο δίνει εντολή σε ένα άλλο να πληρώσει σε τρίτο ορισμένο χρηματικό ποσό, σε ορισμένο τόπο και χρόνο. Πάνω στο αξιόγραφο πρέπει να αναφέρεται ρητά η λέξη «συναλλαγματική».

Ας υποθέσουμε ότι ο ιδιώτης Ηλίας Απέργης προσέρχεται την 20.9.2015 στο κατάστημα της επιχείρησης «ΗΛΙΟΣ-Εμπορία οικιακών ειδών Ο.Ε.» προκειμένου να αγοράσει μια ηλεκτρική κουζίνα, ένα πλυντήριο πιάτων και ένα πλυντήριο ρούχων. Συμφωνούν όπως από το συνολικό τίμημα €856, ποσό €300 να δοθεί μετρητοίς και το υπόλοιπο ποσό €556 με την υπογραφή συναλλαγματικής λήξεως μετά από ένα έτος, δηλ. την 20.9.2016, στην οποία θα συμπεριλαμβάνονται και οι τόκοι €44 ($€556 \times 8\%$), ήτοι συνολικού ποσού €600.

Ο τύπος της συναλλαγματικής που θα υπογραφεί έχει, όπως στο υπόδειγμα που ακολουθεί:

Συναλλαγματική €600

Λήξη, 20 Σεπτεμβρίου 2016

Στις 20 Σεπτεμβρίου 2016 πληρώστε με την παρούσα συναλλαγματική σε διαταγή εμού του ιδίου* στο Νέο Ηράκλειο Αττικής, οδός Πράσινου Λόφου 54, το ποσό των ευρώ εξακοσίων (600).

Νέο Ηράκλειο Αττικής, 20 Σεπτεμβρίου 2015

Προς
κ. Ηλία Απέργη
Λεωφ. Ηρακλείου 89
Νέα Ιωνία Αττικής

Ο εκδότης
ΗΛΙΟΣ-Εμπορία οικιακών ειδών Ο.Ε.
Πράσινου Λόφου 54-Ν.Ηράκλειο

Δεκτή
(υπογραφή)

* Η συναλλαγματική αναφέρεται ως τριπρόσωπη σχέση, αλλά στην πράξη αυτός στον οποίο εκδίδεται η συναλλαγματική δεν είναι τρίτο πρόσωπο αλλά ο ίδιος ο εκδότης.

Μελετώντας την όλη συναλλαγή, παρατηρούμε ότι αυτό που επεδίωξε ο αγοραστής είναι να λάβει μια πίστωση, την ευχέρεια δηλαδή να καταβάλλει έντοκα ένα μέρος του τιμήματος (€556) μετά από ένα χρόνο. Από πλευράς του πωλητή, επιδίωξή του ήταν να πραγματοποιήσει την πώληση και να λάβει για την πίστωση που έδωσε ένα έγγραφο αναγνωριστικό του χρέους εκ μέρους του αγοραστή. Το έγγραφο (αξιόγραφο) αυτό είναι η συναλλαγματική, που δίνει τη δυνατότητα στον πωλητή να επιδιώξει την είσπραξη της απαίτησής του σε περίπτωση αδυναμίας ή και απροθυμίας του αγοραστή να εξοφλήσει το χρέος του (βλέπε περισσότερα στην παράγρ.9.8).

Είναι προφανές, λοιπόν, ότι ο πωλητής ανέλαβε πιστωτικό κίνδυνο και αυτό που ενδιαφέρει από άποψη λογιστική είναι ότι από το συνολικό ποσό που θα εισπράξει ένα μέρος, εν προκειμένω ποσό € 44, αφορά τόκους ως προϊόν της πιστωτικής δραστηριότητας που έχει ασκήσει (βλέπε σχετικά για το χειρισμό την παράγρ.9.8).

Το γραμμάτιο σε διαταγή

Σε αντίθεση με τη συναλλαγματική, το γραμμάτιο σε διαταγή δεν περιέχει εντολή αλλά υπόσχεση προς πληρωμή. Έτσι, αν στο προηγούμενο παράδειγμα αντί της έκδοσης συναλλαγματικής γινόταν έκδοση γραμματίου σε διαταγή, αυτό θα είχε την ακόλουθη μορφή:

Γραμμάτιο σε διαταγή € 600

Λήξη, 20 Σεπτεμβρίου 2016

Υπόσχομαι να πληρώσω με το γραμμάτιο αυτό στην «ΗΛΙΟΣ-Εμπορία οικιακών ειδών Ο.Ε.» ή σε διαταγή της, την 20 Σεπτεμβρίου 2016, στο Νέο Ηράκλειο Αττικής, το ποσό των ευρώ εξακοσίων (600).

Νέο Ηράκλειο Αττικής, 20 Σεπτεμβρίου 2015

Ο εκδότης

... (υπογραφή)

Ηλίας Απέργης

Λεωφ. Ηρακλείου 89

Νέα Ιωνία Αττικής

Το γραμμάτιο σε διαταγή είναι, όπως και η συναλλαγματική, μέσο παροχής πίστωσης με τη διαφορά ότι, ενώ στη συναλλαγματική ο εκδότης είναι ο πιστωτής (η εταιρεία οικιακών ειδών) και αποδέκτης ο οφειλέτης (ιδιώτης), στο γραμμάτιο σε διαταγή εκδότης είναι ο οφειλέτης και λήπτης ο πιστωτής (βλέπε περισσότερα στην παράγρ.9.8.). Λόγω της ευρείας χρήσης της μεταχρονολογημένης επιταγής, η χρήση της συναλλαγματικής και του γραμματίου σε διαταγή έχει περιορισθεί πάρα πολύ. Αυτό δηλαδή που στην ουσία συνέβη, είναι ότι η επιταγή από αυστηρά μέσο πληρωμής έχει εξελιχθεί και ως το κύριο σχεδόν μέσο πίστωσης.

2.11 Η έννοια και η λειτουργία του ανοιχτού (αλληλόχρεου) λογαριασμού

Ως αλληλόχρεος λογαριασμός ορίζεται η σύμβαση με βάση την οποία δύο πρόσωπα που προβλέπεται να έχουν μεταξύ τους σειρά συναλλαγών, από τα οποία το ένα τουλάχιστον είναι έμπορος, συμφωνούν οι επιμέρους απαιτήσεις και υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις εκατέρωθεν συναλλαγές, να χάνουν την ατομικότητά τους και εκείνο που θα αποτελεί την τελική απαίτηση του ενός και την υποχρέωση του άλλου, να είναι το υπόλοιπο που θα προκύπτει ύστερα από εκκαθάριση του λογαριασμού, σε τακτά χρονικά διαστήματα.

- Από τον ορισμό αυτό προκύπτει ότι εννοιολογικά στοιχεία του αλληλόχρεου λογαριασμού είναι:
 - η δυνατότητα ύπαρξης συναλλαγών μεταξύ των συμβαλλομένων, οι οποίες μπορούν να δημιουργήσουν εκατέρωθεν απαιτήσεις και υποχρεώσεις·
 - ο ένας τουλάχιστον από τους συμβαλλομένους να είναι έμπορος·
 - η ύπαρξη σύμβασης που προβλέπει ότι κάθε απαίτηση και υποχρέωση θα καταχωρείται σε ένα λογαριασμό στα λογιστικά βιβλία των συμβαλλομένων (αλληλόχρεος λογαριασμός)·
 - το κλείσιμο του λογαριασμού σε περιοδικά χρονικά διαστήματα·
 - το ποσό που προκύπτει από το περιοδικό κλείσιμο αποτελεί το ποσό απαίτησης ή υποχρέωσης και όχι καθένα κονδύλιο χωριστά.